

WYROK TRYBUNAŁU (pierwsza izba)

z dnia 19 marca 2009 r.*

W sprawie C-510/06 P

mającej za przedmiot odwołanie w trybie art. 56 statutu Trybunału Sprawiedliwości,
wniesione w dniu 11 grudnia 2006 r.,

Archer Daniels Midland Co., z siedzibą w Decatur, Illinois (Stany Zjednoczone),
reprezentowana przez M. Garcię, solicitor, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

wnosząca odwołanie,

w której drugą stroną postępowania jest:

Komisja Wspólnot Europejskich, reprezentowana przez A. Bouqueta oraz X. Lewisa,
działających w charakterze pełnomocników, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

strona pozwana w pierwszej instancji,

* Język postępowania: angielski.

TRYBUNAŁ (pierwsza izba),

w składzie: P. Jann, prezes izby, A. Tizzano, A. Borg Barthet, E. Levits (sprawozdawca)
i J.J. Kasel, sędziowie,

rzecznik generalny: V. Trstenjak,
sekretarz: R. Grass,

uwzględniając procedurę pisemną,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 15 maja
2008 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- ¹ W niniejszym odwołaniu Archer Daniels Midland Co. (zwana dalej „ADM”) wnosi o uchylenie wyroku Sądu Pierwszej Instancji Wspólnot Europejskich z dnia 27 września 2006 r. w sprawie T-329/01 Archer Daniels Midland przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-3255 (zwanego dalej „zaskarżonym wyrokiem”), w którym Sąd oddalił skargę ADM o stwierdzenie nieważności części decyzji Komisji C (2001) 2931 wersja ostateczna z dnia 2 października 2001 r. dotyczącej postępowania na podstawie art. 81 traktatu WE i art. 53 porozumienia EOG (sprawa COMP/E-1/36.756 — Glukonian sodu) (zwanej dalej „sporną decyzją”) w zakresie, w jakim dotyczy ona wnoszącej odwołanie.

Ramy prawne

- ² Artykuł 15 ust. 2 rozporządzenia Rady nr 17 z dnia 6 lutego 1962 r., pierwszego rozporządzenia wprowadzającego w życie art. [81] i [82] traktatu (Dz.U. 1962, 13, s. 204) stanowi:

„Komisja może nałożyć, w drodze decyzji, na przedsiębiorstwa i związki przedsiębiorstw kary pieniężne [grzywny] w wysokości 1000–1 000 000 jednostek rozliczeniowych albo ponad tę kwotę do dziesięciu procent wartości osiągniętego w poprzednim roku gospodarczym [obrachunkowym] obrotu każdego z przedsiębiorstw uczestniczących w naruszeniu, jeśli umyślnie lub przez niedbalstwo:

- a) naruszają art. [81] ust. 1 [WE] lub art. [82] WE];

[...]

Przy ustalaniu wysokości kary pieniężnej [grzywny] należy uwzględnić, oprócz wagi naruszenia, również okres trwania tego naruszenia”.

- ³ Komunikat Komisji zatytułowany „Wytyczne w sprawie metody ustalania grzywien nakładanych na mocy art. 15 ust. 2 rozporządzenia nr 17 oraz art. 65 ust. 5 Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Węgla i Stali” (Dz.U. 1998, C 9, s. 3, zwany dalej „wytycznymi”) stanowi w szczególności:

„Przedstawione [...] zasady powinny zapewnić przejrzystość oraz bezstronność decyzji Komisji zarówno w oczach przedsiębiorstw, jak również Trybunału Sprawiedliwości przy jednoczesnym respektowaniu posiadanego przez Komisję prawa do ustalania grzywien według własnego uznania, w ramach odnośnego prawodawstwa, w granicach 10% całości obrotu. Jednakże decyzja taka musi być podjęta zgodnie z konsekwentną i niedyskryminacyjną polityką, która jest spójna z celami nakładania grzywien za naruszenia zasad konkurencji.

Nowa metoda określania kwoty grzywny będzie zgodna z następującymi przepisami, które na wstępie określają kwotę podstawową, która będzie zwiększona, tak aby umożliwić wzięcie pod uwagę okoliczności obciążających, oraz zmniejszana, tak aby wziąć pod uwagę okoliczności łagodzące”.

4 Zgodnie z pkt 1 A akapity czwarty i szósty wytycznych:

„Trzeba będzie wziąć również pod uwagę rzeczywiste ekonomiczne możliwości przestępcy [sprawców naruszenia] spowodowania znaczących szkód innym podmiotom działającym na rynku, w szczególności konsumentom, i w zależności od tego ustalić grzywnę na takim poziomie, który zapewni odpowiednio odstraszący efekt [skutek].

[...]

Tam, gdzie w naruszeniu uczestniczy kilka przedsiębiorstw (np. kartele), w niektórych przypadkach może wystąpić potrzeba stosowania kwot ważonych, określonych w ramach każdej z trzech kategorii w celu wzięcia pod uwagę określonej wagi naruszenia i tym samym rzeczywistego wpływu nagannego zachowania każdego z przedsiębiorstw na konkurencję, w szczególności tam gdzie istnieje znaczna dysproporcja pomiędzy wielkością przedsiębiorstw popełniających naruszenie tego samego typu”.

- 5 Punkt 3 wytycznych zatytułowany „Okoliczności łagodzące” ma następujące brzmienie:

„Kwota podstawowa zostanie obniżona, gdy występują okoliczności łagodzące takie jak:

[...]

- zakończenie naruszenia bezzwłocznie po interwencji Komisji (szczególnie gdy prowadzi ona dochodzenie),

[...]”.

Sporna decyzja

Kartel

- 6 Komisja skierowała sporną decyzję do sześciu przedsiębiorstw produkujących glukonian sodu, a mianowicie do: Akzo Nobel NV (zwanej dalej „Akzo”), ADM, Coöperatieve Verkoop- en Productievereniging van Aardappelmeel en Derivaten Avebe BA (zwanej dalej „Avebe”), Fujisawa Pharmaceutical Co. Ltd (zwanej dalej „Fujisawą”), Jungbunzlauer AG (zwanej dalej „JBL”) i Roquette Frères SA (zwanej dalej „Roquette”).
- 7 Glukonian sodu jest jednym z czynników chelatujących, które są produktami powodującymi utratę aktywności przez jony metali w procesach przemysłowych. Do procesów tych zalicza się w szczególności czyszczenie przemysłowe, obróbkę powierzchniową i uzdatnianie wody. Czynniki chelatujące są więc wykorzystywane w przemyśle spożywczym, kosmetycznym, farmaceutycznym, papierniczym, betonowym i innych gałęziach przemysłu.
- 8 W październiku i grudniu 1997 r. oraz w lutym 1998 r. Komisja została poinformowana, że po wszczęciu dochodzenia przez amerykańskie ministerstwo sprawiedliwości Akzo, Avebe, Glucona vof (zwana dalej „Gluconą”), przedsiębiorstwo kontrolowane do 1995 r. przez Akzo Chemie BV, będącą w 100% spółką zależną Akzo i Avebe, Fujisawa oraz Roquette przyznały się do uczestnictwa w kartelu polegającym na ustalaniu cen glukonianu sodu oraz na podziale wielkości sprzedaży tego produktu w Stanach Zjednoczonych i poza nimi. W następstwie porozumień zawartych z ministerstwem sprawiedliwości wspomniane przedsiębiorstwa oraz ADM zostały skazane na grzywny.
- 9 W dniu 18 lutego 1998 r. Komisja skierowała na podstawie art. 11 rozporządzenia nr 17 żądania udzielenia informacji do głównych producentów, importerów, eksporterów i nabywców glukonianu sodu w Europie. ADM nie była adresatem tego żądania.

- 10 W następstwie tych żądań Fujisawa oświadczyła, że zamierza współpracować z Komisją na podstawie komunikatu Komisji dotyczącego nienakładania grzywien lub obniżenia ich kwoty w sprawach dotyczących karteli (Dz.U. 1996, C 207, s. 4, zwanego dalej „komunikatem w sprawie współpracy”).
- 11 W dniu 10 listopada 1998 r. Komisja skierowała do ADM żądanie udzielenia informacji, a ADM poinformowała ją o swoim zamiarze podjęcia współpracy.
- 12 Mając na względzie przekazane jej informacje oraz inne dowody, Komisja uznała, że przedsiębiorstwa, którym zarzuca się naruszenie, brały udział w kartelu polegającym na przydziale limitów sprzedaży, ustalaniu minimalnych cen sprzedaży na rynku glukonianu sodu i wprowadzeniu mechanizmów nadzoru, których szczegółowe zasady określano podczas regularnych, wielostronnych i dwustronnych spotkań uczestników kartelu. W konsekwencji w dniu 17 maja 2000 r. Komisja skierowała do ADM oraz innych zainteresowanych przedsiębiorstw pismo w sprawie przedstawienia zarzutów w związku z naruszeniem art. 81 ust. 1 WE oraz art. 53 ust. 1 Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym z dnia 2 maja 1992 r. (Dz.U. 1994, L 1, s. 3). Żadne z tych przedsiębiorstw nie zażądało przeprowadzenia przesłuchania ani nie podważyło prawdziwości okoliczności faktycznych przedstawionych w piśmie w sprawie przedstawienia zarzutów.

Czas trwania kartelu

- 13 Komisja uznała, że kartel trwał od lutego 1987 r. do czerwca 1995 r., wszyscy uczestnicy rozpatrywani łącznie. Komisja przyjęła w tym względzie, że spotkanie, które odbyło się w dniach 3–5 czerwca 1995 r. w Anaheim (Stany Zjednoczone) (zwane dalej „spotkaniem w dniach 3–5 czerwca 1995 r.”), było ostatnią próbą podjętą w celu kontynuowania zarzucanego kartelu. W ten sposób Komisja nie uwzględniła okoliczności, że ADM jakoby zaprzestała udziału w kartelu z dniem 4 października 1994 r. podczas spotkania członków kartelu, które odbyło się w Londynie (Zjednoczone Królestwo) (zwanego dalej „spotkaniem w dniu 4 października 1994 r.”).

Grzywny

- 14 W celu ustalenia kwoty grzywien Komisja zastosowała metodę przedstawioną w wytycznych, jak również komunikat w sprawie współpracy.
- 15 W pierwszej kolejności Komisja określiła kwotę podstawową grzywny na podstawie wagi i czasu trwania naruszenia.
- 16 Jeśli chodzi o wagę naruszenia, w motywie 371 spornej decyzji Komisja uznała najpierw naruszenie za bardzo poważne ze względu na jego charakter, jego rzeczywisty wpływ na rynek glukonianu sodu w Europejskim Obszarze Gospodarczym oraz rozmiar właściwego rynku geograficznego.
- 17 Następnie Komisja stwierdziła w motywach 378–385 spornej decyzji, że należało uwzględnić rzeczywiste ekonomiczne możliwości spowodowania przez te przedsiębiorstwa szkód konkurencji i ustalić kwotę grzywny na poziomie, który zapewnia jej wystarczająco odstraszący skutek. W konsekwencji opierając się na światowym obrocie osiągniętym przez zainteresowane przedsiębiorstwa poprzez sprzedaż glukonianu sodu w 1995 r., czyli w ciągu ostatniego roku trwania naruszenia, podanym do wiadomości przez te przedsiębiorstwa w następstwie żądania udzielenia informacji ze strony Komisji, na podstawie którego Komisja obliczyła udziały tych przedsiębiorstw w rynku, Komisja podzieliła je na dwie kategorie. Do pierwszej kategorii zaliczyła przedsiębiorstwa, których udziały w światowym rynku glukonianu sodu — według będących w jej posiadaniu danych — przewyższały 20%, czyli spółki: Fujisawa (35,54%), JBL (24,75%) i Roquette (20,96%). Dla tych przedsiębiorstw Komisja ustaliła kwotę wyjściową grzywny na 10 mln EUR. Do drugiej kategorii Komisja zaliczyła przedsiębiorstwa, których udziały w światowym rynku glukonianu sodu — według będących w jej posiadaniu danych — nie przekraczały 10%, czyli spółki Glucona (około 9,5%) i ADM (9,35%). Dla tych przedsiębiorstw Komisja ustaliła kwotę wyjściową grzywny na 5 mln EUR, co oznacza, że dla Akzo i Avebe, będących współwłaścicielami spółki Glucona, kwota wyjściowa wynosiła 2,5 mln EUR dla każdej z nich.

- 18 W celu, po pierwsze, zapewnienia grzywnie wystarczająco odstrasżającego skutku, a po drugie, uwzględnienia tego, że duże przedsiębiorstwa dysponują wiedzą oraz infrastrukturą prawną i gospodarczą, które pozwalają im na dokonanie lepszej oceny ich zachowania noszącego znamiona naruszenia i konsekwencji, jakie z tego wynikają z punktu widzenia prawa konkurencji, Komisja dokonała ponadto w motywie 388 spornej decyzji dostosowania tych kwot wyjściowych. W konsekwencji biorąc pod uwagę wielkość i całkowite zasoby zainteresowanych przedsiębiorstw, do kwot wyjściowych ustalonych dla ADM i Akzo Komisja zastosowała współczynnik mnożenia w wysokości 2,5 i podwyższyła je w ten sposób, że wyniosły one 12,5 mln EUR dla ADM i 6,25 mln EUR dla Akzo.
- 19 W motywach 389–392 spornej decyzji Komisja wskazała, że w celu uwzględnienia czasu trwania naruszenia, jakiego dopuściło się każde z przedsiębiorstw, kwotę wyjściową należało podwyższyć o 10% za każdy rok, co oznacza podwyżkę o 80% w wypadku: Akzo, Avebe, Fujisawy i Roquette, o 70% w wypadku JBL i o 35% w wypadku ADM.
- 20 Tak więc w motywie 396 spornej decyzji Komisja ustaliła kwotę podstawową grzywny na: 11,25 mln EUR dla Akzo, 16,88 mln EUR dla ADM, 4,5 mln EUR dla Avebe, 18 mln EUR dla Fujisawy i Roquette i 17 mln EUR dla JBL.
- 21 W drugiej kolejności, jak wynika to z motywu 403 spornej decyzji, kwota podstawowa grzywny nałożonej na JBL została podwyższona o 50% z tytułu okoliczności obciążających z tego względu, że przedsiębiorstwo to odgrywało rolę przywódczą w ramach kartelu.
- 22 W trzeciej kolejności Komisja rozważyła w motywach 404–410 spornej decyzji argumenty niektórych przedsiębiorstw, w tym ADM, dotyczące skorzystania przez nie z okoliczności łagodzących, i nie uwzględniła ich.

- 23 W czwartej kolejności, jak wynika z motywu 418 spornej decyzji, Komisja przyznała spółce Fujisawa — na podstawie pkt B komunikatu w sprawie współpracy — „bardzo istotne obniżenie” kwoty grzywny, w tym wypadku o 80%, którą by na nią nałożono w razie braku współpracy. Ponadto Komisja uznała w motywie 423 tej decyzji, że ADM nie spełniała przewidzianych w pkt C tego komunikatu przesłanek skorzystania z „istotnego obniżenia” kwoty nałożonej na nią grzywny. Wreszcie w motywach 426 i 427 rzeczony decyzji Komisja przyznała — na podstawie pkt D tego komunikatu — spółkom ADM i Roquette „odczuwalne obniżenie” kwoty grzywny, w tym wypadku o 40%, jak również obniżenie o 20% dla Akzo, Avebe i JBL.

Sentencja spornej decyzji

- 24 Zgodnie z art. 1 ust. 1 spornej decyzji sześć przedsiębiorstw będących jej adresatami „naruszył[o] art. 81 ust. 1 WE [...], uczestnicząc w porozumieniu lub uzgodnionej praktyce o charakterze ciągłym w sektorze glukonianu sodu” [tłumaczenie nieoficjalne, podobnie jak wszystkie cytaty z tej decyzji poniżej].
- 25 Artykuł 1 ust. 2 tej decyzji stanowi, że naruszenie trwało od lutego 1987 r. do czerwca 1995 r. w wypadku: Akzo, Avebe, Fujisawy i Roquette, od maja 1988 r. do czerwca 1995 r. w wypadku JBL i od czerwca 1991 r. do czerwca 1995 r. w wypadku ADM.

26 Artykuł 3 sentencji spornej decyzji ma następujące brzmienie:

„Za określone w art. 1 naruszenie zostają nałożone następujące grzywny:

a) [Akzo]	9 mln EUR
b) [ADM]	10,13 mln EUR
c) [Avebe]	3,6 mln EUR
d) [Fujisawa]	3,6 mln EUR
e) [JBL]	20,4 mln EUR
f) [Roquette]	10,8 mln EUR”.

Postępowanie przed Sądem i zaskarżony wyrok

27 W dniu 21 grudnia 2001 r. ADM wniosła do Sądu skargę na sporną decyzję.

28 W ramach tej skargi ADM wniosła o stwierdzenie nieważności art. 1 spornej decyzji w zakresie, w jakim jej dotyczy, lub — co najmniej — w zakresie, w jakim stwierdza on jej udział w naruszeniu w okresie następującym po dniu 4 października 1994 r., o stwierdzenie nieważności art. 3 tejże decyzji w zakresie, w jakim jej dotyczy, a tytułem żądania ewentualnego — o uchylenie lub znaczące obniżenie kwoty nałożonej na nią grzywny.

- 29 Na poparcie swej skargi ADM podniosła cztery zarzuty obejmujące różne argumenty.
- 30 Po pierwsze, ADM podniosła, że w niniejszej sprawie wytyczne zostały zastosowane w wadliwy sposób. ADM stwierdziła w szczególności, iż Komisja nie przedstawiła jakichkolwiek względów wspólnotowej polityki konkurencji uzasadniających znaczne podwyższenie kwoty grzywny poprzez zastosowanie wytycznych.
- 31 Sąd oddalił ten zarzut, uznając, po pierwsze, w pkt 44 zaskarżonego wyroku, że nie można pozbawić Komisji jej uprawnień do podwyższenia wysokości grzywien celem zapewnienia realizacji wspólnotowej polityki konkurencji, a po drugie, w pkt 47 i 48 tegoż wyroku, że podwyższenie przez Komisję wysokości grzywien nie było w oczywisty sposób nieproporcjonalne do celu polegającego na zapewnieniu realizacji tej polityki i że ADM winna była logicznie przewidzieć, iż Komisja może w dowolnym momencie, w kontekście stosowania innej polityki konkurencji, zmienić ogólnie obowiązujący poziom grzywien.
- 32 Po drugie, ADM zakwestionowała ocenę wagi naruszenia i podniosła w szczególności, że Komisja nie uwzględniła w wystarczającym zakresie ograniczonego obrotu osiągniętego przez nią ze sprzedaży glukonianu sodu.
- 33 Sąd przypomniał najpierw w pkt 76 i 77 zaskarżonego wyroku, że obrót jest jednym z elementów oceny pozwalających na ustalenie kwoty grzywny, a następnie stwierdził w pkt 86 tego wyroku, iż Komisja uwzględniła w istocie obroty uzyskane przez strony kartelu ze sprzedaży glukonianu sodu celem zastosowania względem zainteresowanych przedsiębiorstw zróżnicowanego traktowania.

- 34 Po trzecie, ADM podniosła w ramach tego samego zarzutu dotyczącego oceny wagi naruszenia, iż Komisja naruszyła zasadę równego traktowania, jako że nałożyła znacznie niższą grzywnę w sprawie, w której wydała decyzję 2003/437/WE z dnia 11 grudnia 2001 r. dotyczącą postępowania na podstawie art. 81 traktatu WE i art. 53 porozumienia EOG (sprawa COMP/E-1/37.027 — Fosforan cynku) (Dz.U. L 153, s. 1, zwaną dalej „decyzją w sprawie Fosforan cynku”) w okolicznościach podobnych do okoliczności naruszenia rozpatrywanego w niniejszej sprawie.
- 35 Sąd przypomniał w tym względzie w pkt 107–111 zaskarżonego wyroku, że praktyka decyzyjna Komisji nie stanowiła ram prawnych dla grzywien w dziedzinie konkurencji, w związku z czym ten argument wnoszącej odwołanie był bezskuteczny. W pkt 113 tegoż wyroku Sąd dodał ponadto, że okoliczności sprawy, w której wydano sporną decyzję, różniły się *prima facie* od okoliczności, w których wydano decyzję w sprawie Fosforan cynku, a następnie uznał, iż w każdym razie — w ramach przysługującego mu nieograniczonego prawa orzekania — należało utrzymać kwotę podstawową ustaloną przez Komisję za naruszenie, którego dopuściła się ADM.
- 36 Po czwarte, ADM podniosła w ramach tego samego zarzutu dotyczącego oceny wagi naruszenia, iż Komisja naruszyła prawo, wyłączając substytuty glukonianu sodu z definicji rynku właściwego.
- 37 Sąd odrzucił ten argument, stwierdzając w pkt 237 zaskarżonego wyroku, iż ADM nie wykazała, że kartel dotyczący glukonianu sodu nie miałby wpływu na większy rynek czynników chelatujących lub przynajmniej, że wpływ ten był znikomy.
- 38 Po piąte, w ramach zarzutu opartego na błędach w ocenie dotyczących czasu trwania naruszenia, ADM zakwestionowała przeprowadzoną przez Komisję analizę jej zachowania podczas spotkania w dniu 4 października 1994 r.

- 39 W pkt 247 zaskarżonego wyroku Sąd stwierdził, iż ADM nie zdystansowała się publicznie od kartelu podczas tego spotkania, i potwierdził ocenę Komisji, że zachowanie ADM mogło zostać uznane za strategiczne. W pkt 248–250 tego wyroku Sąd wskazał, że owo rozumowanie znajdowało potwierdzenie w zeznaniach pozostałych uczestników kartelu.
- 40 Po szóste, jeśli chodzi o ten sam zarzut oparty na błędach w ocenie dotyczących czasu trwania naruszenia, ADM zarzuciła Komisji, iż ta uznała spotkanie w dniach 3–5 czerwca 1995 r. za dowód tego, że kartel był realizowany w tym okresie.
- 41 Sąd odrzucił ten argument, przedstawiając argumentację opartą na pięciu elementach i w szczególności podkreślając w pkt 263 zaskarżonego wyroku, że notatka sporządzona przez Roquette w trakcie tegoż spotkania stanowiła potwierdzenie tezy Komisji.
- 42 Po siódme, w ramach zarzutu opartego na błędach w ocenie popełnionych przez Komisję przy stosowaniu okoliczności łagodzących, ADM podniosła, że Komisja niesłusznie nie pozwoliła jej skorzystać z obniżenia grzywny, zważywszy że ADM zaniechała zachowania noszącego znamiona naruszenia tuż po pierwszej interwencji amerykańskich organów ds. konkurencji.
- 43 W pkt 277–280 zaskarżonego wyroku Sąd dokonał wykładni pkt 3 wytycznych, a następnie uznał w pkt 283 tegoż wyroku, że zachowanie ADM nie pozwalało na skorzystanie z okoliczności łagodzących, w związku z czym oddalił ten zarzut, jak i skargę w całości.

I — Żądania stron w postępowaniu przed Trybunałem

44 ADM wnosi do Trybunału o:

- uchylenie zaskarżonego wyroku w zakresie, w jakim Sąd oddalił skargę na sporną decyzję;
- stwierdzenie nieważności art. 3 spornej decyzji w zakresie, w jakim odnosi się on do ADM;
- tytułem żądania ewentualnego, dokonanie zmiany rzeczzonego art. 3 poprzez obniżenie lub uchylenie grzywny nałożonej na ADM;
- tytułem żądania ewentualnego, przekazanie sprawy Sądowi do ponownego rozpoznania pod względem prawnym zgodnie z wyrokiem Trybunału, i
- w każdym razie obciążenie Komisji jej własnymi kosztami oraz kosztami poniesionymi przez ADM w postępowaniu przed Sądem i Trybunałem.

45 Komisja wnosi do Trybunału o:

- oddalenie odwołania oraz

- obciążenie ADM kosztami postępowania.

W przedmiocie odwołania

46 Na poparcie swojego odwołania ADM podnosi zasadniczo cztery zarzuty oparte odpowiednio na:

- naruszeniu prawa przy stosowaniu zasad dotyczących obliczania kwoty grzywny, jako że Sąd zastosował niewłaściwą zasadę w celu określenia tej kwoty;

- naruszeniu prawa przy dokonywaniu oceny wpływu kartelu na rynek właściwy;

- naruszeniu prawa przy określeniu daty zakończenia kartelu; i

— pomocniczo, na naruszeniu prawa przy uwzględnieniu okoliczności łagodzących.

W przedmiocie zarzutu pierwszego opartego na naruszeniu prawa przy stosowaniu zasad dotyczących obliczania kwoty grzywny

Argumentacja stron

⁴⁷ Podniesiony przez ADM zarzut pierwszy składa się z czterech części.

— W przedmiocie pierwszej części zarzutu pierwszego opartej na braku uzasadnienia

⁴⁸ Zdaniem ADM Sąd nie uzasadnił, dlaczego kwota nałożonej grzywny, która zgodnie z wcześniejszą praktyką Komisji byłaby znacznie niższa od kwoty ustalonej na podstawie retroaktywnego stosowania wytycznych, została tak bardzo podwyższona. Przyznając, że Komisja dysponuje uprawnieniami dyskrecjonalnymi przy ustalaniu kwoty nakładanych przez nią grzywien, ADM podkreśla jednak, że Komisja przekracza granice swoich uprawnień, jeśli nie wykazuje — poprzez względy wspólnotowej polityki konkurencji — konieczności podwyższenia wysokości grzywny. Tymczasem ani Komisja, ani Sąd nie przedstawiły takiego uzasadnienia, mimo że przeprowadzenie takiego dowodu jest wymagane zgodnie z utrwalonym orzecznictwem (wyrok z dnia 7 czerwca 1983 r. w sprawach połączonych od 100/80 do 103/80 *Musique Diffusion française* i in. przeciwko Komisji, Rec. s. 1825, pkt 108 i 109, jak również wyrok z dnia 28 czerwca 2005 r. w sprawach połączonych C-189/02 P, C-202/02 P, od C-205/02 P do C-208/02 P i C-213/02 P *Dansk Rørindustri* i in. przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-5425, pkt 227), jak również w świetle przewidzianego w akapicie pierwszym wytycznych wymogu, że grzywny wpisują się w ramy spójnej i niedyskryminacyjnej polityki.

49 Komisja stwierdza, że Sąd ustosunkował się w zaskarżonym wyroku do argumentów ADM dotyczących stosowania wytycznych w niniejszej sprawie celem ustalenia kwoty grzywny, a więc uzasadnił wynikające stąd podwyższenie. Komisja podkreśla, że wszelkie dodatkowe uzasadnienie jest zbyteczne, jako że celem wytycznych jest doprowadzenie do tego, by zasady ustalania grzywien były przejrzyste.

— W przedmiocie drugiej części zarzutu pierwszego opartej na nieprzebrzeganiu kryteriów ustalonych w wyroku w sprawach połączonych *Musique Diffusion française i in.* przeciwko Komisji

50 Według ADM Sąd naruszył prawo, stwierdzając w szczególności w pkt 47 zaskarżonego wyroku, że Komisja spełniła kryteria ustalone w ww. wyroku w sprawach połączonych *Musique Diffusion française i in.* przeciwko Komisji i że uzasadniła tym samym swoje dyskrecjonalne uprawnienia w celu podwyższenia grzywny. Ani Komisja, ani Sąd nie przedstawiły w istocie powodów uzasadniających podwyższenie kwoty grzywny ponad kwotę, która wynikałaby ze stosowania komunikatu Komisji zatytułowanego „Wytyczne w sprawie metody ustalania grzywien nakładanych na mocy art. 23 ust. 2 lit. a) rozporządzenia (WE) nr 1/2003” (Dz.U. 2006, C 210, s. 2).

51 Zasadniczo Komisja uważa, że druga część zarzutu pierwszego jest niedopuszczalna, ponieważ ADM ogranicza się w ramach tejże drugiej części zarzutu pierwszego do zakwestionowania w ogólny i niejasny sposób kwoty grzywny potwierdzonej przez Sąd, a zatem do żądania ponownego zbadania. Chodzi tu co najwyżej o powtórzenie pierwszej części zarzutu pierwszego. Pośilkowo Komisja przypomina, że z utrwalonego orzecznictwa potwierdzonego ostatnio wyrokiem z dnia 18 maja 2006 r. w sprawie C-397/03 P *Archer Daniels Midland i Archer Daniels Midland Ingredients przeciwko Komisji*, Zb.Orz. s. I-4429, pkt 20 i 21, wynika, że Komisja może w każdej chwili dostosować wysokość grzywien do potrzeb wspólnotowej polityki konkurencji.

— W przedmiocie trzeciej części zarzutu pierwszego opartej na naruszeniu zasad prawnych stosowanych przy obliczaniu grzywien

52 ADM podnosi, że w zaskarżonym wyroku Sąd pozwolił Komisji na nieuwzględnienie obrotu osiągniętego ze sprzedaży danego produktu jako podstawy obliczenia przy ustalaniu kwoty grzywny. Tak więc w pkt 84–87 tego wyroku omawiany obrót został wykorzystany jedynie w celu zastosowania zróżnicowanego ważenia przy obliczaniu grzywny. Natomiast zgodnie z przytoczonym w pkt 50 niniejszego wyroku komunikatem Komisji, a wbrew rozstrzygnięciu Sądu, obrót stanowi punkt wyjścia przy ustalaniu kwoty grzywny. Na tej podstawie kwota grzywny byłaby znacznie niższa od kwoty, jaka wynika z błędnej metody obliczania przyjętej przez Komisję i potwierdzonej przez Sąd.

53 Opierając się na wyroku z dnia 21 września 2006 r. w sprawie C-113/04 P Technische Unie przeciwko Komisji, Zb.Orz s. I-8831, pkt 196, Komisja podkreśla, że jedynie Sąd jest właściwy, by dokonać kontroli sposobu, w jaki Komisja oceniła w każdym przypadku wagę zachowań niezgodnych z traktatowymi regułami konkurencji. Komisja uważa w tym zakresie, że Sąd uwzględnił wszystkie okoliczności istotne dla danej sprawy i ustosunkował się do wszystkich argumentów ADM. Ponadto ze spornej decyzji, jak i z zaskarżonego wyroku wynika, że obrót osiągnięty ze sprzedaży glukonianu sodu posłużył jako podstawa przy ustalaniu kwoty grzywny.

— W przedmiocie czwartej części zarzutu pierwszego opartej na naruszeniu zasady równego traktowania

54 Według ADM kartel, w którym brała ona udział, należało potraktować w ten sam sposób co kartel będący przedmiotem postępowania, w którym wydano decyzję w sprawie Fosforan cynku. Otóż wbrew temu, co stwierdził Sąd, między wspomnianą

sprawą a sprawą, w której wydano sporną decyzję, nie istnieją istotne różnice obiektywne uzasadniające różne kwoty grzywien. Po pierwsze, wyroki przytoczone w tym zakresie przez Sąd nie mają znaczenia, jako że wydano je przed publikacją wytycznych. Po drugie, elementy, na jakich Sąd opiera się, by potwierdzić w ramach przysługującego mu nieograniczonego prawa orzekania kwotę nałożonej grzywiny, są takie same jak elementy w postępowaniu, w którym wydano decyzję w sprawie Fosforan cynku.

- 55 Komisja twierdzi, po pierwsze, że Sąd wskazał elementy obiektywne odróżniające niniejszą sprawę od sprawy Fosforan cynku. Po drugie, ADM nie zakwestionowała orzecznictwa, zgodnie z którym wcześniejsza praktyka decyzyjna Komisji nie stanowi ram prawnych dla grzywien w dziedzinie konkurencji. Po trzecie, z zaskarżonego wyroku wynika, że ADM nie udowodniła, iż miała miejsce dyskryminacja przy określaniu kwoty grzywiny. Dlatego też jak wynika z wyroku z dnia 25 stycznia 2007 r. w sprawie C-407/04 P Dalmine przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-829, pkt 152, Trybunał nie może zastąpić oceny dotyczącej rzeczony kwoty, dokonanej przez Sąd, swoją własną oceną.

Ocena Trybunału

- 56 W ramach dwóch pierwszych części zarzutu pierwszego, które należy rozpatrzeć łącznie, ADM zarzuca Sądowi, iż nie ustosunkował się on do jej argumentu, że ani w spornej decyzji, ani w pismach procesowych złożonych w toku postępowania w pierwszej instancji Komisja nie przekazała uzasadnienia ani nie przedstawiła dowodów wskazujących, że realizacja wspólnotowej polityki konkurencji wymagała — na podstawie retroaktywnego stosowania wytycznych — nałożenia na ADM grzywiny, której kwota była znacznie wyższa od kwot, jakie stwierdzono, gdy analizowano wcześniejszą praktykę Komisji. Sąd naruszył w ten sposób prawo, nie żądając przedstawienia takiego uzasadnienia, które jest jednak konieczne w świetle ww. wyroku w sprawach połączonych *Musique Diffusion française* i in. przeciwko Komisji.

- 57 Tytułem wstępu należy podkreślić, że Sąd ustosunkował się w pkt 43–49 zaskarżonego wyroku do zarzutu opartego na naruszeniu zasad pewności prawa i niedziałania prawa wstecz z tego względu, że kwota grzywny nałożonej na ADM na podstawie wytycznych jest wyższa od kwoty grzywien nakładanych przez Komisję w przeszłości.
- 58 Sąd oddalił ten zarzut, podkreślając w pkt 48 zaskarżonego wyroku, że ADM winna móc logicznie przewidzieć podwyższenie wysokości grzywien — przy założeniu, że jest ono udowodnione — w czasie, w którym doszło do popełnienia naruszeń, o których mowa.
- 59 Z orzecznictwa przytoczonego przez Sąd w pkt 46 zaskarżonego wyroku wynika bowiem, że przedsiębiorstwa uczestniczące w postępowaniu administracyjnym, które może zakończyć się nałożeniem grzywny, muszą brać pod uwagę możliwość, że w każdej chwili Komisja zdecyduje się podnieść wysokość grzywien w stosunku do poziomu stosowanego w przeszłości. Dotyczy to przypadku, w którym Komisja podnosi poziom grzywien, nakładając je w indywidualnych decyzjach, ale również, gdy dochodzi do tego w drodze zastosowania do konkretnych przypadków ogólnie obowiązujących norm postępowania, takich jak wytyczne (ww. wyrok w sprawach połączonych *Dansk Rørindustri i in. przeciwko Komisji*, pkt 229 i 230).
- 60 W niniejszym przypadku Komisja zastosowała wytyczne w celu ustalenia kwoty grzywny nałożonej na ADM. Po pierwsze, omawiane wytyczne ustanawiają normy postępowania, od których Komisja nie może odejść bez narażania się na sankcję za naruszenie ogólnych zasad prawa, takich jak zasada równego traktowania i zasada ochrony uzasadnionych oczekiwań. Po drugie, wytyczne zapewniają danym przedsiębiorstwom pewność prawa, albowiem określają metodologię, jaką narzuciła sobie Komisja przy ustalaniu kwoty grzywien nakładanych na podstawie art. 15 ust. 2 rozporządzenia nr 17 (zob. podobnie wyrok z dnia 22 maja 2008 r. w sprawie C-266/06 P *Evonik Degussa przeciwko Komisji i Radzie*, pkt 53).

- 61 Jak wskazano w pkt 43 zaskarżonego wyroku, zasadnicza nowość wytycznych polega na wzięciu za punkt wyjścia obliczeń kwoty podstawowej, określonej przy pomocy widełek przewidzianych w tym celu w wytycznych, które odzwierciedlają zróżnicowany stopień wagi naruszeń, ale które nie mają związku z właściwym obrotem. Metoda ta opiera się więc zasadniczo na taryfikacji grzywien, aczkolwiek względnej i elastycznej (ww. wyrok w sprawach połączonych Dansk Rørindustri i in. przeciwko Komisji, pkt 225).
- 62 W ramach oceny wagi naruszenia Komisja winna uwzględnić różne elementy pozwalające na ustalenie kwoty grzywny, a w szczególności względy związane z koniecznością podwyższenia jej wysokości.
- 63 Wynika to zarówno z art. 15 ust. 2 rozporządzenia nr 17, który przyjmuje jako kryteria służące obliczeniu kwoty grzywny jedynie wagę i czas trwania naruszenia, jak i zasadniczo z przytoczonego przez wnoszącą odwołanie ww. wyroku w sprawach połączonych Musique Diffusion française i in. przeciwko Komisji, w którym Trybunał wskazał w pkt 106, że to przy ocenie wagi naruszenia w celu określenia kwoty grzywny Komisja powinna uwzględnić nie tylko szczególne okoliczności danego przypadku, ale również kontekst naruszenia oraz zapewnić swym działaniom odstraszący skutek.
- 64 W niniejszej sprawie w pkt 47 zaskarżonego wyroku Sąd ustosunkował się do argumentu wnoszącej odwołanie, że zarzucane podwyższenie przez Komisję wysokości grzywien jest nieproporcjonalne do celu polegającego na zapewnieniu stosowania polityki konkurencji, i oddalił ten argument, aczkolwiek z zastrzeżeniem dokonanej przez niego w pkt 99 i następnych tezoż wyroku oceny wagi naruszenia.

- 65 Tak więc dokonując analizy wagi naruszenia przyjętej przez Komisję, Sąd wskazał w szczególności w pkt 103 zaskarżonego wyroku powody, z jakich Komisja ustaliła taką kwotę grzywny nałożonej na wnoszącą odwołanie, i odesłał w tym względzie do motywów szóstego, ósmego i dziewiątego spornej decyzji.
- 66 Sąd zastosował przy tym rozwiązanie przyjęte przez Trybunał w ww. wyroku w sprawach połączonych *Musique Diffusion française i in.* przeciwko Komisji, które zostało potwierdzone — w szczególności, jeśli chodzi o stosowanie wytycznych — w ww. wyroku w sprawach połączonych *Dansk Rørindustri i in.* przeciwko Komisji. W sprawie, w której wydano ostatni ze wspomnianych wyroków, Trybunał uznał w pkt 232 tegoż wyroku, nie wymagając od Komisji przedstawienia szczególnego uzasadnienia wykraczającego poza to, które jest wymagane w świetle wytycznych, że stosowanie wytycznych do naruszeń popełnionych przed ich wydaniem nie stanowiło ani naruszenia zasady niedziałania prawa wstecz, ani naruszenia zasady pewności prawa.
- 67 Wynika stąd, że nie można zarzucić Sądowi braku uzasadnienia ani nawet błędnego zastosowania orzecznictwa Trybunału.
- 68 Dlatego też dwie pierwsze części zarzutu pierwszego nie mogą zostać uwzględnione.
- 69 W ramach trzeciej części zarzutu pierwszego ADM zarzuca zasadniczo Sądowi, że nie orzekł on, iż Komisja powinna uwzględnić obrót uzyskany ze sprzedaży glukonianu sodu jako podstawę właściwą przy obliczaniu kwoty grzywny.
- 70 Po pierwsze, zważywszy że Sąd podkreślił w pkt 78 zaskarżonego wyroku, iż obrót uzyskany ze sprzedaży rozpatrywanego produktu „może” stanowić właściwą podstawę do dokonania oceny naruszeń konkurencji na właściwym rynku produktowym we Wspólnocie Europejskiej, wnosząca odwołanie nie może zarzucać Sądowi, że sam sobie przeczy, gdy nie przyjmuje w istocie tego kryterium jako właściwej podstawy.

- 71 Po drugie, tytułem wstępu należy przypomnieć, że zgodnie z orzecznictwem Trybunału przy określaniu kwoty grzywien należy uwzględnić czas trwania naruszeń i wszystkie okoliczności mogące mieć wpływ na ocenę wagi tychże naruszeń (zob. ww. wyrok w sprawach połączonych *Musique Diffusion française* i in. przeciwko Komisji, pkt 129, a także ww. wyrok w sprawach połączonych *Dansk Rørindustri* i in. przeciwko Komisji, pkt 240).
- 72 W tym względzie wagę naruszeń wspólnotowego prawa konkurencji należy ustalić na podstawie licznych okoliczności, do których należą szczególne okoliczności sprawy, jej kontekst i odstrasżające działanie grzywien, przy czym nie ma potrzeby ustalania wiążącej lub wyczerpującej listy kryteriów, które należy obowiązkowo uwzględnić (ww. wyrok w sprawie *Dalmine* przeciwko Komisji, pkt 129 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 73 Wśród okoliczności, które mogą wpływać na ocenę wagi naruszeń, znajdują się: zachowanie każdego przedsiębiorstwa, rola odgrywana przez każde z nich w ustanowieniu kartelu, korzyść z niego odniesiona, rozmiary przedsiębiorstw i wartość danych towarów oraz zagrożenie, jakie stanowi ten rodzaj naruszeń dla celów Wspólnoty (zob. podobnie ww. wyrok w sprawach połączonych *Musique Diffusion française* i in. przeciwko Komisji, pkt 129, a także ww. wyrok w sprawie *Dalmine* przeciwko Komisji, pkt 130).
- 74 Na tej podstawie dopuszczalne jest — celem określenia kwoty grzywiny — uwzględnienie zarówno całkowitego obrotu przedsiębiorstwa, który stanowi wskazówkę — nawet, jeżeli jest ona przybliżona i nieprecyzyjna — co do wielkości tego przedsiębiorstwa i jego siły ekonomicznej, jak i części tego obrotu, który pochodzi ze sprzedaży towarów będących przedmiotem naruszenia i który może zatem stanowić wskazówkę co do zakresu tego naruszenia. Nie należy przyznawać ani jednemu, ani drugiemu obrotowi nieproporcjonalnego znaczenia w porównaniu z pozostałymi elementami oceny, tak że ustalenie stosownej wysokości grzywiny nie może być wynikiem prostego obliczenia opartego na obrocie osiągniętym ze sprzedaży danego produktu (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie *Archer Daniels Midland* i *Archer Daniels Midland Ingredients* przeciwko Komisji, pkt 100).

- 75 Ponadto prawo wspólnotowe nie zawiera ogólnej zasady, zgodnie z którą kara musi być proporcjonalna do obrotu przedsiębiorstwa osiągniętego ze sprzedaży produktu będącego przedmiotem naruszenia (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie Archer Daniels Midland i Archer Daniels Midland Ingredients przeciwko Komisji, pkt 101).
- 76 Wynika stąd, że wbrew twierdzeniom ADM Sąd słusznie wskazał w pkt 78 zaskarżonego wyroku, że obrót osiągnięty ze sprzedaży glukonianu sodu nie stanowi jedyne kryterium, na podstawie którego Komisja powinna dokonać oceny wagi naruszenia. W każdym razie nie stanowi on koniecznie punktu wyjścia przy obliczaniu grzywien.
- 77 Jak wskazano w pkt 61 niniejszego wyroku, wynika to również z wytycznych. Dlatego też gdyby należało zastosować tezę, której broni wnosząca odwołanie, prowadziłoby to nieuchronnie do naruszenia zasad przewidzianych w tych wytycznych, co do których Sąd słusznie uznał, że mają zastosowanie do naruszenia, którego dopuściła się wnosząca odwołanie.
- 78 W konsekwencji wnosząca odwołanie nie może zarzucać Sądowi, że naruszył zasady prawne dotyczące obliczania grzywien w związku z tym, że nie uwzględnił obrotu osiągniętego dzięki sprzedaży danego produktu jako punktu wyjścia do określenia kwoty nałożonej na nią grzywiny.
- 79 Po trzecie, nawiązując w szczególności do motywów 378–382 spornej decyzji, Sąd wskazał, zwłaszcza w pkt 86 i 87 zaskarżonego wyroku, w jaki sposób Komisja uwzględniła celem określenia kwoty grzywiny obrót osiągnięty ze sprzedaży glukonianu sodu. Sąd uznał w tym zakresie, że Komisja nie przekroczyła granic przysługującego jej swobodnego uznania i stwierdził w pkt 114 tegoż wyroku, że „podstawowa kwota ustalona przez Komisję za naruszenie, którego dopuściła się w niniejszym przypadku

ADM, [była] odpowiednia w świetle wszystkich elementów przedstawionych przez Komisję w [spornej] decyzji, jak również w świetle oceny niektórych z tych elementów dokonanej w [tymże] wyroku”.

80 Z utrwalonego orzecznictwa wynika, że w ramach postępowania odwoławczego do Trybunału nie należy zakwestionowanie niezawisłej oceny stanu faktycznego dokonanej przez Sąd, ponieważ jedynie Sąd jest właściwy, by dokonać kontroli sposobu, w jaki Komisja oceniła w każdym szczególnym przypadku wagę bezprawnych zachowań (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie Technische Unie przeciwko Komisji, pkt 196).

81 Wynika stąd, że trzecia część zarzutu pierwszego również nie może zostać uwzględniona.

82 Jeśli chodzi o czwartą część tego zarzutu, Sąd przypomniał w pkt 108–110 zaskarżonego wyroku utrwalone orzecznictwo, zgodnie z którym praktyka decyzyjna Komisji nie stanowi ram prawnych dla grzywien w dziedzinie konkurencji, ponieważ Komisja dysponuje szerokim zakresem swobodnego uznania przy ustalaniu kwoty grzywien i nie jest ona związana ocenami, jakich dokonała wcześniej (ww. wyrok w sprawach połączonych Dansk Rørindustri i in. przeciwko Komisji, pkt 209–213).

83 Sąd słusznie uznał w pkt 111 zaskarżonego wyroku, że samo powołanie się przez ADM na decyzję w sprawie Fosforan cynku jest bezskuteczne, jako że Komisja nie była zobowiązana ocenić niniejszej sprawy w ten sam sposób.

84 Należy stwierdzić, że ADM nie przedstawia w swym odwołaniu jakiegokolwiek argumentu celem zakwestionowania tego decydującego elementu uzasadnienia zaskarżonego wyroku.

85 ADM poprzestaje w istocie na zakwestionowaniu elementów odróżniających niniejszą sprawę od sprawy Fosforan cynku, na które Sąd zwrócił uwagę w pkt 113 zaskarżonego wyroku, aczkolwiek nie wskazuje, z jakich powodów nie należy stosować w szczególnych okolicznościach niniejszej sprawy utrwalonego orzecznictwa przytoczonego przez Sąd w pkt 108 i 109 tego wyroku.

86 Dlatego też należy oddalić czwartą część zarzutu pierwszego; w związku z tym cały zarzut pierwszy należy w części oddalić jako bezzasadny, a w części odrzucić jako niedopuszczalny.

W przedmiocie zarzutu drugiego opartego na naruszeniu prawa przy dokonywaniu oceny wpływu kartelu na rynek właściwy

Argumentacja stron

87 Zarzut drugi dzieli się na trzy części.

I - 1934

— W przedmiocie pierwszej części zarzutu drugiego opartej na naruszeniu zasady, zgodnie z którą Komisja winna przestrzegać zasad, które sama sobie narzuciła

88 ADM twierdzi, iż Sąd nie zbadał jej argumentu opartego na twierdzeniu, że Komisja nie zdefiniowała rynku właściwego w celu dokonania oceny wpływu kartelu, mimo że chodzi tu o niezbędny warunek wstępny przewidziany w wytycznych. Gdyby bowiem Komisja poprawnie zdefiniowała rzeczony rynek, uwzględniając mianowicie produkty zastępcze obecne na rynku produktów chelatujących, stwierdziłaby ona ewentualny brak wpływu kartelu na stosowane ceny.

89 Zdaniem Komisji stanowisko ADM opiera się na błędnym rozumieniu celu realizowanego przez definicję rozpatrywanego rynku. W niniejszej sprawie Sąd wskazał w pkt 226 zaskarżonego wyroku, że Komisja zdefiniowała rozpatrywany rynek przed dokonaniem przez nią analizy wagi naruszenia popełnionego przez ADM. Dlatego też wnosząca odwołanie zwraca się do Trybunału na etapie postępowania odwoławczego o zajęcie stanowiska w przedmiocie okoliczności faktycznych, w odniesieniu do których nie mogła przedstawić dowodu w toku postępowania w pierwszej instancji.

— W przedmiocie drugiej części zarzutu drugiego opartej na naruszeniu obowiązku uzasadnienia

90 Odrzucając bez jakiegokolwiek uzasadnienia argumentację ADM, zgodnie z którą istnieją dowody tego, że kartel nie miał wpływu na rynek właściwy, Sąd uchybił spoczywającemu na nim obowiązkowi uzasadnienia. W tym względzie dowody przedstawione przez ADM w pierwszej instancji wskazują jednoznacznie, że zmiany cen glukonianu sodu w następstwie kartelu były spowodowane innymi czynnikami.

91 Zdaniem Komisji z zaskarżonego wyroku, a w szczególności z pkt 232–236, jasno wynika, że Sąd zbadał wszystkie informacje przekazane przez ADM, a następnie uznał, iż owe informacje nie pozwalały na poparcie tezy ADM.

92 Tytułem uzupełnienia Komisja dodaje, że wniosek ADM jest równoznaczny z wystąpieniem do Trybunału o zbadanie dowodów przedstawionych w pierwszej instancji, co nie należy do jego właściwości w ramach postępowania odwoławczego.

— W przedmiocie trzeciej części zarzutu drugiego opartej na twierdzeniu, że Sąd przeniósł ciężar dowodu w sposób niezgodny z prawem

93 ADM zarzuca zasadniczo Sądowi, iż nałożył na nią w zaskarżonym wyroku obowiązek udowodnienia, że nawet w braku kartelu ceny byłyby takie same jak ceny wskazane przez Komisję. Tymczasem, po pierwsze, z wytycznych wynika, że do Komisji należy udowodnienie, iż ceny byłyby niższe w braku kartelu. Po drugie, sam Sąd przyznał w pkt 177 i 184 zaskarżonego wyroku, że w braku kartelu nie było możliwe podanie dokładnej ceny danego produktu.

94 Według Komisji Sąd uznał, że wykazała ona w sposób wymagany prawem wpływ naruszenia na rynek glukonianu sodu. Sąd stwierdził przy tym, że ADM nie wykazała, iż inna definicja rynku właściwego doprowadziłaby do odmiennego wniosku, jeśli chodzi o wpływ kartelu. Omawiana trzecia część zarzutu drugiego sprowadza się w rzeczywistości do wystąpienia do Trybunału o przeprowadzenie ponownej oceny okoliczności faktycznych na etapie postępowania odwoławczego, w związku z czym jest niedopuszczalna.

Ocena Trybunału

- 95 Jeśli chodzi o zarzut drugi, którego trzy części należy rozpatrzeć łącznie, tytułem wstępu należy przypomnieć, że przy ustalaniu kwoty grzywny na podstawie wytycznych konkretny wpływ kartelu na rynek właściwy jest elementem, który może zostać uwzględniony celem dokonania oceny wagi popełnionego naruszenia.
- 96 Po pierwsze, w pkt 226 zaskarżonego wyroku Sąd stwierdził, że w motywach 34–41 spornej decyzji Komisja zdefiniowała właściwy rynek produktowy jako rynek glukonianu sodu występującego w formie stałej i płynnej oraz jego produktu podstawowego — kwasu glukonowego. Przy tej okazji Sąd wskazał powody, z jakich Komisja nie przyjęła szerszej definicji rynku przedstawionej przez ADM.
- 97 Po drugie, Sąd słusznie podkreślił w pkt 229–231 zaskarżonego wyroku, że zwykle twierdzenie przez ADM, iż Komisja przyjęła błędną definicję rynku właściwego, nie pozwala samo w sobie wykazać, że przy definicji rynku proponowanej przez wnoszącą odwołanie omawiane naruszenie nie miałyby wpływu na tenże rynek.
- 98 Po trzecie, Sąd omówił w pkt 232 zaskarżonego wyroku metodę zastosowaną przez Komisję celem wykazania wpływu omawianego naruszenia na zdefiniowany przez nią rynek, a następnie uznał w pkt 233–237 tego wyroku, że wnosząca odwołanie poprzestała na twierdzeniu, iż Komisja popełniła błędy, definiując rynek właściwy, przy czym wnosząca odwołanie nie wyjaśniła, w jakim zakresie przyjęta przez nią definicja rynku wyłączałaby wszelki rzeczywisty wpływ omawianego naruszenia.

- 99 Z okoliczności tych wynika, że ADM nie może zarzucać Sądowi, iż pozwolił Komisji na dokonanie oceny wpływu omawianego naruszenia bez wcześniejszego zdefiniowania rynku właściwego. Jak wynika z pkt 226 zaskarżonego wyroku, w rzeczywistości Komisja sformułowała taką definicję.
- 100 Ponadto Sąd uznał w ramach niezależnej oceny stanu faktycznego, iż analiza wpływu omawianego naruszenia na rynek właściwy była przekonywająca w świetle informacji przekazanych w tym celu przez Komisję. Tak więc nawiązując do motywu 354 spornej decyzji, Sąd stwierdził, że w celu poparcia swojej analizy Komisja w szczególności zestawiała ceny glukonianu sodu z początkiem kartelu, oszacowała wysokość cen tego produktu, które obowiązywałyby w braku omawianego kartelu, i doszła wreszcie do wniosku, że naruszenie popełnione przez wnoszącą odwołanie miało wpływ na rynek glukonianu sodu.
- 101 Podobnie nie można zarzucać Sądowi, że przeniósł ciężar dowodu w odniesieniu do definicji rynku właściwego ani też, że nie uzasadnił swojej oceny.
- 102 Po pierwsze, w pkt 237 zaskarżonego wyroku Sąd poprzestał na stwierdzeniu, że wnosząca odwołanie nie wykazała, iż omawiany kartel nie miałby wpływu na rynek zdefiniowany szerzej, tak jak ona proponuje, lub że wpływ ten byłby znikomy. Tak więc Sąd słusznie zażądał od wnoszącej odwołanie przedstawienia informacji pozwalających na obalenie przeprowadzonej przez Komisję analizy, do której nawiązał w pkt 196 i 197 zaskarżonego wyroku i której celem było wykazanie współzależności między zmianą cen na rynku glukonianu sodu a początkiem kartelu.

- 103 Przeprowadzenie takiego dowodu byłoby tym bardziej konieczne, zważywszy na fakt, po pierwsze, że ADM zauważyła w pierwszej instancji, iż ceny produktów, które jej zdaniem winny zostać uwzględnione wraz z glukonianem sodu w ramach rynku właściwego, zmieniały się podobnie jak ceny glukonianu sodu, a po drugie, jak wskazała rzeczniczka generalna w pkt 154 swojej opinii, że wnosząca odwołanie utrzymuje, iż kartel nie miał wpływu na rynek właściwy, mimo że brała ona w nim udział przez wiele lat.
- 104 Po drugie, Sąd ustosunkował się przy tym do argumentu ADM dotyczącego zarzucanego braku wpływu kartelu na rynek glukonianu sodu, uznając, iż dowody przedstawione przez wnoszącą odwołanie nie pozwalały na obalenie analizy przeprowadzonej przez Komisję, i spełnił tym samym spoczywający na nim obowiązek uzasadnienia.
- 105 Należy przypomnieć w tym względzie, iż z art. 225 WE i z art. 58 akapit pierwszy statutu Trybunału Sprawiedliwości wynika, że jedynie Sąd jest właściwy do dokonywania, po pierwsze, ustaleń faktycznych, z wyjątkiem sytuacji, gdy nieprawidłowość jego ustaleń wynika z akt sprawy, a po drugie, oceny tych okoliczności faktycznych. Kiedy jednak Sąd dokona ustaleń lub oceny okoliczności faktycznych, Trybunał jest uprawniony na podstawie art. 225 WE do kontroli kwalifikacji prawnej tych okoliczności i skutków prawnych, które wywiódł z nich Sąd. Trybunał nie jest zatem właściwy do ustalania okoliczności faktycznych ani też zasadniczo do badania dowodów, które Sąd dopuścił na poparcie tych okoliczności. Dlatego z wyłączeniem przypadków wypaczenia tych dowodów ocena ta nie stanowi zagadnienia prawnego, które jako takie poddane jest kontroli Trybunału (zob. podobnie wyrok z dnia 10 lipca 2008 r. w sprawie C-413/06 P Bertelsmann i Sony Corporation of America przeciwko Impala, Zb.Orz. s. I-4951, pkt 29).
- 106 W niniejszej sprawie wnosząca odwołanie, odsyłając w ramach tegoż odwołania do dowodów przedstawionych w pierwszej instancji i uznanych przez Sąd za niewystarczające, wnosi tak naprawdę do Trybunału o ponowne zbadanie tych dowodów, aczkolwiek nie twierdzi, że Sąd wypaczył rzeczony dowody, w związku z czym Trybunał nie jest właściwy.

- 107 Dlatego też w związku z tym, że w szczególności w pkt 102 niniejszego wyroku uznano, iż Sąd nie przeniósł ciężaru dowodu i że wnosząca odwołanie nie podniosła zarzutu wypaczenia dowodów, cały zarzut drugi należy w części oddalić jako bezzasadny, a w części odrzucić jako niedopuszczalny.

W przedmiocie zarzutu trzeciego opartego na naruszeniu prawa przy określeniu daty zakończenia kartelu

Argumentacja stron

- 108 Niniejszy zarzut dzieli się na cztery części.

— W przedmiocie pierwszej części zarzutu trzeciego opartej na naruszeniu art. 81 WE z uwagi na nieprawidłowe zastosowanie zasad dotyczących zakończenia kartelu

- 109 ADM kwestionuje zasadniczo analizę, jakiej Sąd dokonał w pkt 247 zaskarżonego wyroku, dotyczącą zamiarów ADM podczas spotkania w dniu 4 października 1994 r. Zakładając bowiem, że zachowanie ADM podczas owego spotkania nie zmierzało do ogłoszenia jej wyjścia z kartelu, ale było znacznie bardziej strategiczne i miało na celu doprowadzić do narzucenia przez wnoszącą odwołanie jej woli w ramach kartelu, Sąd uznał na tej podstawie, iż ADM chciała w dalszym ciągu pełnić w nim swą rolę. Tymczasem nie można zarzucać ADM, że zamierzała ona jedynie nadal uczestniczyć w kartelu, ponieważ ADM publicznie wyraziła swój zamiar zaprzestania udziału w kartelu, a poza tym art. 81 WE nie pozwala opierać się na elementach subiektywnych w celu stwierdzenia naruszenia przepisów tego artykułu, ale ogranicza się do zakazania działań, które zostały wykazane.

110 Komisja uważa, że przy właściwym kryterium dotyczącym publicznego poinformowania o wyjściu z kartelu pojawia się kwestia, czy członkowie kartelu zrozumieli zachowanie przedsiębiorstwa, które zaprzestaje udziału w takim porozumieniu. W tym względzie do tego przedsiębiorstwa należy przeprowadzenie dowodu takiego właśnie zrozumienia. Tymczasem chociaż ADM udowodniła, że opuściła spotkanie w dniu 4 października 1994 r., przed jego zakończeniem, nie wykazała ona, iż pozostali uczestnicy zdali sobie sprawę, że owo zachowanie stanowiło wyjście z kartelu. W każdym razie wskazują na to okoliczności przedstawione przez Sąd w pkt 249 zaskarżonego wyroku.

— W przedmiocie drugiej części zarzutu trzeciego opartej na wypaczeniu dowodów

111 Według ADM Sąd nie miał racji, gdy nie uznał w pkt 248–250 zaskarżonego wyroku na podstawie zeznań JBL i Roquette, że ADM zaprzestała udziału w kartelu po spotkaniu w dniu 4 października 1994 r. Sąd wypaczył w ten sposób wspomniane dowody.

112 Zdaniem Komisji z dowodów, do których nawiązuje ADM, wynika, że Roquette opuściła kartel w dniu 4 października 1994 r. Nie oznacza to jednak, że kartel zakończył się w tym dniu ani tym bardziej, że ADM zaprzestała w nim udziału.

— W przedmiocie trzeciej części zarzutu trzeciego opartej na twierdzeniu, że Sąd naruszył art. 81 WE, uznając, iż spotkanie w dniach 3–5 czerwca 1995 r. było antykonkurencyjnym zachowaniem

113 ADM, wychodząc z założenia, że zaprzestała udziału w kartelu po spotkaniu w dniu 4 października 1994 r., uważa, iż Sąd naruszył art. 81 WE, uznając, że omawiany kartel

działał w dalszym ciągu i że spotkanie w dniach 3–5 czerwca 1995 r. było poparciem tej tezy. Sąd nie zażądał jednak od Komisji, by wykazała, iż dyskusje prowadzone podczas tego spotkania miały antykonkurencyjny skutek.

- 114 Komisja uważa, że skoro ADM nie zaprzestała udziału w kartelu w dniu 4 października 1994 r., Sąd słusznie uznał, iż spotkanie w dniach 3–5 czerwca 1995 r. nie legło u podstaw nowego kartelu.

— W przedmiocie czwartej części zarzutu trzeciego opartej na zniekształceniu dowodu

- 115 Uznając, że notatka przypisywana Roquette, na której Sąd oparł swoją ocenę dotyczącą kontynuowania kartelu, w szczególności w pkt 263 zaskarżonego wyroku, została sporządzona przez Roquette podczas spotkania w dniach 3–5 czerwca 1995 r., Sąd wypaczył ten dowód pod dwoma względami. Po pierwsze, wspomniana notatka została sporządzona przez amerykańskie organy ds. konkurencji, a po drugie, owa notatka nie została sporządzona podczas spotkania w dniach 3–5 czerwca 1995 r.

- 116 Komisja podkreśla, że z motywu 233 spornej decyzji wynika, iż notatka przywołana przez Sąd w pkt 263 zaskarżonego wyroku została przekazana przez Roquette. W żadnym razie ten środek dowodowy nie jest sam w sobie decydujący w ramach argumentacji Sądu.

Ocena Trybunału

- 117 Tytułem wstępu należy przypomnieć, że w postępowaniu odwoławczym prowadzone przez Trybunał badanie ogranicza się do przypadków naruszenia prawa oraz wypaczenia dowodów, jakich mógł dopuścić się Sąd.
- 118 Tak więc w ramach pierwszej części zarzutu trzeciego ADM kwestionuje fakt, iż Sąd nie zinterpretował opuszczenia przez nią spotkania w dniu 4 października 1994 r. jako zakończenia jej udziału w omawianym kartelu. Sąd nie zastosował przy tym w prawidłowy sposób kryterium publicznego zdystansowania się, uwzględniając niesłusznie element subiektywny, a mianowicie zamiar ADM.
- 119 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, aby w dostatecznym stopniu udowodnić udział przedsiębiorstwa w kartelu, wystarczy wykazać, że dane przedsiębiorstwo uczestniczyło w spotkaniach, w trakcie których zawarto porozumienia o charakterze antykonkurencyjnym, i wyraźnie się temu nie sprzeciwiło. Jeśli uczestnictwo w takich spotkaniach zostanie ustalone, to na tym przedsiębiorstwie spoczywa obowiązek przedstawienia dowodów, które mogą świadczyć, że jego udziałowi w tych spotkaniach w najmniejszym stopniu nie przyświecał cel antykonkurencyjny, poprzez wykazanie, że poinformowało ono swoich konkurentów o tym, że uczestniczy w tych spotkaniach w innym aniżeli oni celu (zob. wyrok z dnia 7 stycznia 2004 r. w sprawach połączonych C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P i C-219/00 P Aalborg Portland i in. przeciwko Komisji, Rec. s. I-123, pkt 81).
- 120 W konsekwencji przy ocenie, czy dane przedsiębiorstwo zamierzało zdystansować się od niezgodnego z prawem porozumienia, decydujące znaczenie ma właśnie okoliczność, w jaki sposób pozostali uczestnicy kartelu zrozumieli zamiar tegoż przedsiębiorstwa. Dlatego też Sąd mógł słusznie stwierdzić w pkt 247 zaskarżonego wyroku, że fakt, iż wnosząca odwołanie opuściła spotkanie w dniu 4 października 1994 r., nie mógł sam w sobie zostać uznany za publiczne zdystansowanie się od omawianego kartelu i że do ADM należy przedstawienie dowodów na okoliczność, że uczestnicy kartelu sądzili, iż zakończyła ona w nim swój udział.

- 121 W ramach drugiej części zarzutu trzeciego ADM podnosi w tym względzie, że Sąd wypaczył przedstawione dowody, uznając w pkt 248 zaskarżonego wyroku, iż żaden z dokumentów powoływanych przez wnoszącą odwołanie nie pozwalał uznać, że pozostali członkowie omawianego kartelu zdali sobie sprawę, iż jej zachowanie podczas spotkania w dniu 4 października 1994 r. stanowiło publiczne zdystansowanie się od samej treści tego kartelu.
- 122 ADM — w celu udowodnienia, że zakończyła swój udział w spornym kartelu po spotkaniu w dniu 4 października 1994 r. — oparła się w szczególności na dokumentach pochodzących od pozostałych uczestników tego spotkania, a mianowicie na: piśmie z dnia 21 maja 1999 r. wysłanym przez JBL do Komisji, piśmie z dnia 12 maja 1998 r. wysłanym przez Fujisawę do Komisji oraz piśmie z dnia 30 kwietnia 1999 r. wysłanym przez JBL do Komisji. W niniejszej sprawie wnosząca odwołanie nie kwestionuje treści tych dokumentów ustalonej przez Sąd, ale ich interpretację dokonaną przez Sąd w pkt 249–251 zaskarżonego wyroku.
- 123 Tak więc jeśli chodzi o pisma JBL z dnia 30 kwietnia i z dnia 21 maja 1999 r., Sąd stwierdził w pkt 249 i 251 zaskarżonego wyroku, że nie zawierały one żadnego opisu zachowania ADM podczas spotkania w dniu 4 października 1994 r. i wskazywały jedynie, że Roquette nie będzie już przestrzegać antykonkurencyjnych porozumień.
- 124 Sąd dokonał przy tym w pełni zasadnej interpretacji tych dokumentów, uznając, że nie pozwalały one ADM na udowodnienie, iż opuściła ona kartel po spotkaniu w dniu 4 października 1994 r.
- 125 Wprost przeciwnie, na podstawie dowodów wskazanych w pkt 250 i 251 zaskarżonego wyroku, których ADM nie kwestionuje, a mianowicie na podstawie pisma Fujisawy z dnia 12 maja 1998 r. wskazującego, że kartel zakończono dopiero w 1995 r., oraz pisma JBL z dnia 30 kwietnia 1999 r. wskazującego, że podczas spotkania w dniu 4 października 1994 r. wnosząca odwołanie wystąpiła o ponowne rozdzielenie

limitów sprzedaży, Sąd uznał, iż ADM nie udowodniła, że zakończyła swój udział w kartelu podczas tego spotkania, przy czym nie wypaczył on dowodów, jakimi dysponował.

- 126 Jeśli chodzi o czwartą część zarzutu trzeciego, należy przypomnieć, że Sąd oparł się na pięciu elementach, by uznać, iż omawiany kartel kontynuowano aż do spotkania w dniach 3–5 czerwca 1995 r.
- 127 Tak więc w pkt 258–262 zaskarżonego wyroku Sąd wskazał, a ADM temu nie zaprzeczyła, że wszyscy członkowie kartelu byli obecni podczas rzeczonego spotkania i że uczestnicy omawiali wielkości sprzedaży glukonianu sodu w 1994 r., zamierzając jednocześnie wprowadzić nowy system wymiany informacji dotyczących tychże wielkości celem określenia całkowitego rozmiaru rynku glukonianu sodu.
- 128 Następnie w pkt 263 zaskarżonego wyroku Sąd oparł się na dokumencie, który przypisuje Roquette, potwierdzającym, iż podczas spotkania w dniach 3–5 czerwca 1995 r. uczestnicy zamierzali kontynuować swoje antykonkurencyjne zachowanie.
- 129 Ponadto w pkt 264 zaskarżonego wyroku Sąd odrzucił dowody przedstawione przez ADM, które jej zdaniem mogły podważyć bronione przez Komisję stanowisko dotyczące charakteru spotkania w dniach 3–5 czerwca 1995 r.
- 130 Wreszcie w pkt 266 zaskarżonego wyroku Sąd uznał, że argument oparty na okoliczności, iż rzeczone spotkanie zbiegło się z ogólnym spotkaniem przedstawicieli przemysłu, był bez znaczenia.

- 131 W konsekwencji, a także mając na względzie fakt, iż Sąd słusznie uznał, że Komisja mogła stwierdzić, iż ADM nie zaprzestała udziału w kartelu podczas spotkania w dniu 4 października 1994 r., Sąd nie naruszył prawa, potwierdzając tezę Komisji, zgodnie z którą spotkanie w dniach 3–5 czerwca 1995 r. stanowiło kontynuację omawianego kartelu.
- 132 Sąd oparł się w tym celu na okolicznościach faktycznych i dowodach, których Trybunał nie może ponownie zbadać na etapie postępowania odwoławczego z wyłączeniem przypadków ich wypaczenia.
- 133 W niniejszej sprawie w ramach czwartej części zarzutu trzeciego ADM podnosi, że Sąd wypaczył w pkt 263 zaskarżonego wyroku notatkę przekazaną Komisji przez Roquette, przypisując Roquette sporządzenie tej notatki podczas spotkania w dniach 3–5 czerwca 1995 r.
- 134 Okazuje się jednak, iż — co podkreśla wnosząca odwołanie i co przyznaje również Komisja — dokument ten nie został sporządzony przez Roquette, a jedynie przez nią przekazany, i że sporządzono go po rzeczonym spotkaniu.
- 135 Sąd dopuścił się w tym zakresie wypaczenia tego dowodu.
- 136 Jednakże jak wskazała rzecznik generalna w pkt 214 i 215 swojej opinii, takie wypaczenie nie może prowadzić do uchylenia zaskarżonego wyroku.

- 137 Jak wynika z pkt 126–130 niniejszego wyroku, powody, z jakich Sąd uznał, że spotkanie w dniach 3–5 czerwca 1995 r. stanowiło próbę kontynuowania spornego kartelu, opierały się bowiem na pięciu elementach, w tym na notatce przypisywanej Roquette.
- 138 Ponadto sam Sąd przyjął, że moc dowodowa tego dokumentu jest względna, uznając w pkt 263 zaskarżonego wyroku, iż wspomniana notatka daje jedynie nieprecyzyjne wyobrażenie o treści dyskusji odbytych w trakcie spotkania w dniach 3–5 czerwca 1995 r., i stwierdzając po prostu, że potwierdza ona tezę bronioną przez Komisję.
- 139 Czwarta część zarzutu trzeciego jest zatem bezskuteczna.
- 140 Wreszcie jeśli chodzi o trzecią część zarzutu trzeciego, należy przypomnieć, jak uczynił to Sąd w pkt 265 zaskarżonego wyroku, że w celu zbadania zastosowania art. 81 ust. 1 WE do porozumienia lub uzgodnionej praktyki uwzględnienie konkretnych skutków porozumienia jest zbędne, jeżeli okazuje się, że jego celem jest zapobieżenie, ograniczenie lub zakłócenie konkurencji wewnątrz wspólnego rynku. Tak więc Sąd w żaden sposób nie naruszył w tym względzie prawa.
- 141 Dlatego też z powyższego wynika, że cały zarzut trzeci należy w części oddalić jako bezzasadny, a w części odrzucić jako niedopuszczalny.

W przedmiocie zarzutu czwartego podniesionego pomocniczo, opartego na naruszeniu prawa przy uwzględnieniu okoliczności łagodzących

Argumentacja stron

- ¹⁴² ADM uważa, że Sąd dokonał błędnej wykładni wytycznych, uznając w pkt 287 zaskarżonego wyroku, iż Komisja nie była zobowiązana do zapewnienia możliwości skorzystania z okoliczności łagodzących przewidzianej w tych wytycznych w razie zakończenia kartelu. Ponadto wbrew temu, co orzekł Sąd, fakt, iż sporny kartel był tajny, nie może mieć wpływu na zastosowanie okoliczności łagodzących.
- ¹⁴³ Komisja uważa, że Sąd miał rację, gdy nie uznał, że zakończenie naruszenia prowadzi automatycznie do obniżenia grzywny. Komisji przysługuje w tym względzie pewien zakres swobodnego uznania, w szczególności w odniesieniu do zachowania danego przedsiębiorstwa. W niniejszej sprawie ADM nie wpłynęła w decydujący sposób na postępowanie administracyjne, tak że nie mogła skorzystać z okoliczności łagodzących.

Ocena Trybunału

- ¹⁴⁴ Należy przypomnieć, że pkt 3 wytycznych stanowi zasadniczo, iż kwota podstawowa grzywny nałożonej przez Komisję zostaje obniżona między innymi, jeżeli przedsiębiorstwo, któremu zarzuca się naruszenie, zaprzestaje naruszenia niezwłocznie po pierwszych interwencjach Komisji.

- 145 Sąd uznał w tym względzie w pkt 280 zaskarżonego wyroku, że wspomniany przepis należy interpretować w ten sposób, iż jedynie szczególne okoliczności konkretnego przypadku, w jakich ma miejsce zakończenie naruszenia niezwłocznie po pierwszych interwencjach Komisji, mogłyby uzasadnić uwzględnienie takiego zakończenia jako okoliczności łagodzącej.
- 146 Dlatego też Sąd odrzucił tezę wnoszącej odwołanie, że zakończenie kartelu winno automatycznie skutkować zastosowaniem obniżenia kwoty podstawowej grzywny zgodnie z pkt 3 wytycznych, i podkreślił w pkt 279 zaskarżonego wyroku, że taka wykładnia omawianego przepisu godziłaby w skuteczność art. 81 ust. 1 WE.
- 147 Nie można twierdzić, że Sąd naruszył prawo.
- 148 Należy bowiem stwierdzić, że uznanie możliwości skorzystania z takiego obniżenia kwoty podstawowej grzywny jest bezwzględnie związane z okolicznościami konkretnej sprawy, które mogą doprowadzić Komisję do tego, że nie pozwoli ona przedsiębiorstwu będącemu stroną niezgodnego z prawem porozumienia na skorzystanie z owej obniżki.
- 149 Tak więc uznanie możliwości skorzystania z okoliczności łagodzącej w sytuacji, gdy przedsiębiorstwo jest stroną porozumienia ewidentnie niezgodnego z prawem, jeżeli przedsiębiorstwo to wiedziało lub nie mogło nie wiedzieć, że owo porozumienie stanowiło naruszenie, mogłoby być dla przedsiębiorstw zachętą do kontynuowania tajnego porozumienia tak długo jak to możliwe z nadzieją, że ich zachowanie nigdy nie zostanie wykryte, wiedząc, że gdyby ich zachowanie zostało wykryte, mogłyby one skorzystać z obniżenia grzywny, przerywając wówczas naruszenie. Takie uznanie pozbawiłoby nałożoną grzywnę wszelkiego skutku odstraszającego i godziłoby w skuteczność art. 81 ust. 1 WE.

- 150 Dlatego też Sąd słusznie uznał, że skoro wnosząca odwołanie brała udział w tajnym kartelu, czego sama nie kwestionuje, nie może ona domagać się możliwości skorzystania z obniżenia kwoty podstawowej grzywny, która została na nią nałożona, na tej podstawie, że zaprzestała swojego bezprawnego zachowania niezwłocznie po pierwszych interwencjach amerykańskich organów ds. konkurencji.
- 151 W związku z tym zarzut czwarty należy oddalić jako bezzasadny.
- 152 Z powyższego wynika, że odwołanie należy oddalić w całości, zważywszy, iż zarzuty przedstawione na poparcie tegoż odwołania są w części niedopuszczalne, a w części bezzasadne.

W przedmiocie kosztów

- 153 Zgodnie z art. 69 § 2 regulaminu, mającym zastosowanie do postępowania odwoławczego na podstawie art. 118 tego regulaminu, kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę. Ponieważ Komisja wniosła o obciążenie ADM kosztami postępowania, a ta przegrała sprawę, należy obciążyć ją kosztami postępowania.

Z powyższych względów Trybunał (pierwsza izba) orzeka, co następuje:

- 1) **Odwołanie zostaje oddalone.**
- 2) **Archer Daniels Midland Co. zostaje obciążona kosztami postępowania.**

Podpisy